

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

LETO—YEAR XXIII.

Cena lista
je 25.00

Entered as second-class matter January 25, 1912, at the postoffice
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1102, Act of Oct. 2, 1917, authorized on June 14, 1918.

Chicago, Ill., torek, 23. septembra (Sept. 23), 1930.

Subscription \$6.00
Yearly

Uredništvo in upravniki prostor:
2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

STEV.—NUMBER 224

Razburjanje radi ruskih borznih špekulacij

Belitzky, vodja sindikata, pravi, da pet milijonov bušljev pšenice ni moglo polomiti trga

Washington, D. C. — Poljedelski departement se še vedno razburja radi razkritja, da ruska sovjetska vlada "dumpa" pšenico na ameriški trg in zbitno domačemu pridelku. Poljedelski tajnik Hyde je izjavil, da je temeljita preiskava potrebnata in on pojde v Chicago, kjer bo konferiral z voditelji žitne borze glede nadaljnih ukrepov.

Afera, ki je dvignila toliko prahu, ni našla povsod enakega odmeva. Nekateri bizniški krogi menijo, da se poljedelski tajnik razburja po nepotrebniem, kajti ruske špekulacije s cenami pšenice ne morejo biti tako velike, da bi učinkovale na ameriški trg.

E. V. Belitzky, predsednik Vseruskega tekstilnega sindikata v New Yorku, je pojasnil, da je njegova organizacija prodala okrog pet milijonov bušljev pšenice na čikaškem trgu—in kaj je to v odigral dejstvu, da kupci preiskava potrebujo do 50 do 60 milijonov bušljev dnevno?

Peter A. Bogdanov, predsednik Amtorga (Ameriško-ruska trgovinska korporacija) v New Yorku, pravi, da njegova organizacija nima nikakršnih zvez z Vseruskim tekstilnim sindikatom in on ne ve ničesar o kakih sovjetskih transakcijah na čikaški borzi. Belitzky potrjuje, da sindikat ni v zvezi z Amtorgom.

New York. Ruski sovjetski zastopniki v Združenih državah se posmehujejo alarmu, ki ga je naredil poljedelski departement vlade glede prodajanja ruske pšenice po nizkih cenah na čikaški žitni borzi.

"Naš sindikat je kupil v Ameriki za 250 milijonov dolarjev bombaž in radi tega se nične ne razburja," je rekel Belitzky, predsednik Vseruskega sindikata, "ko pa smo prodali okrog pet milijonov bušljev pšenice kar takole na papirju, kar delajo drugi vsak dan, je pa toliko krika, češ, da so Rusi sovražni ameriškega farmerja. Sovražniki pa niso, kadar naroči v Ameriki za stotine milijonov dolarjev mašinerije in drugega blaga."

Dihalni stroj resili dekle

Chicago. — V St. Luke's bolnišnici, Michigan ave. in 14. cesta, leži že enajsti dan 25-letna Frances McGan, bolničarska učenka, v posebni stekleni napravi za umetno dihanje. To je prva poskušnja s to iznajdbo v omenjeni bolnišnici in zdravnikom imajo veliko upanje, da se naprava sijajno obnese. Dekle je bila zadepta od mrtvouda. Prane mlešice, ki omogočajo dihanje, so jih popolnoma otrpnilne in navadna posledica pri vseh takih slučajih je smrt takoj prvi dan. V tem slučaju pa so poskusili z novim dihalnim strojem in dekle je se vedno pri življenju. Medtem, ko bolnica diha na umetni način, ji skušajo zdravnikov očitve mrtvoudne dele telesa.

Soderstrom vodi Illinoiske federacije

Springfield, Ill. — Konvencija Illinoiske delavske federacije je bila zaključena zadnjo soboto. Reuben G. Soderstrom iz Streltona je bil imenovan predsednikom federacije mesto odstopivšega Johna H. Walkerja. Konvencija je amendirala ustavo, da eksekutiva lahko imenuje novega predsednika v slučaju izpraznitve tega mesta. Federacija se je izrekla za uvedbo starejšine pokojne v državi.

Problemi nove kanadske vlade

Premier Bennett bo težko izpolnil obljube, ki jih je dal volilcem

Ottawa, Kanada. — (F. P.) — Premier Bennett, načelnik konzervativne stranke, ki je izšla zmagovalna iz volilne bitke prošlo poletje, bo imel veliko dela, če bo skušal izpoliniti vse obljube, ki jih je dal volilcem v volilni kampanji. Bennett je obljuboval sprejetje državnega penzijskega sistema, rešitev vprašanja brezposelnosti in gradnjo državnih železnic. Njegov načrt uključuje določbo, da federalna vlada plačuje polovico prispevkov za vzdrževanje pokojninakega skladu, ostanek pa posamezne province.

Ti dogodki so povedali paniko v Nemčiji, ki je nastala, ko so nekateri berlinski listi naznani z zadnjim teden, da se bliža fašistični puč. Porocila o puču so tudi demoralizirala borzo in povzročila, da je padla vrednost nemških državnih papirjev v New Yorku.

Nemška vlada ne kaže nobenega strahu. Minister notranjih zadev Wirth je izjavil, da vlada ne vidi nobene nevarnosti fašističnega puča in vsa zadevna poročila v listih so neasmislna. Fašistični voditelji sami taje, da misijo na kak puč. Belinski fašistični poglavar Goebels je dejal v soboto, da so zadnje volitve pokazale, da njegova stranka lahko zavida v Nemčiji brez nasilne revolucije.

Radikalne zahteve britiskih dominionov

Južna Afrika bo zahtevala na imperijski konferenci priznanje pravice do izstopa iz imperija

London, 22. sept. — Dne 30. septembra se otvoril v Londonu imperijski konferenca. Na takih konferencah se navzoči predstavniki dominionov in kolonij. Venecijevi željani, ki sklepajo o skupnih interesih in problemih imperija. Na programu letosnje konference prevladujejo ekonomski vprašanja, so pa tudi velični politični problemi. Poroka se, da namenita Južnoafriška unija zahtevati priznanje pravice vsakemu dominionu za izstop iz Velike Britanije in nadaljevanje eksistence kot samostojna država. Irci bodo vsekakor podpirali ta korak.

Konferenca pri okrogli mizi za rešitev krize v Indiji se začne prve dni novembra. Tudi ta konferenca se bo vrnila v Londonu in predsedoval bo premier Mac Donald.

Rumunski Karol odlikoval Musolinija

Bukarešta, 22. sept. — Rumunski kralj Karol je podelil Mussoliniju red velikega kordona Karla I., ki je najvišje rumunsko odlikovanje.

Odslovitve tekstilnih delavcev
Greenville, S. C. — Tekstilne družbe v okraju Greenville so te odločile nekaj način aranžirali z delodajalcem da mu oni kolektajo omenjeno desetino; asesment odtrgajo od plače in ga izročijo Barkerju. Tega denarja pa Barker ni še nikoli izročil uniji, pač pa ga je enostavno vtaknil v svoj žep.

Tako se glasi poročilo preiskovalcev. Barker še ni pojasnil kaj je resnice na tem.

200 bolgarskih častnikov za prih

Sofija, 22. sept. — Včeraj se je raznesla senčna vest, da je bilo okrog 200 vojaških oficirjev arretiranih radi zarote proti vladni. Med prijetimi so tudi trije generali. Dalje je bilo arretiranih nekaj železniških in carinskih uradnikov ter policajev. Ostra cenzura je v teku že od 16. septembra.

Sedišče ne more zabraniti ženskam, da ne bi klepetale!

Bedford, Iowa. — Tukajanje distriktni sodnik A. H. Maxwell je prejel prošnjo, naj z injunkcijo zaveže nekim ženskam jezik, da ne bodo klepetale in opravljale prisilke. Sodnik pa je odloknil prošnjo rekoč, da je ne moreče zabraniti ženskam, da ne bi klepetale.

FEDERACIJA SE PRIPRAVLJA NA BOJ

Podpirala bo le tiste kandidati, ki so se izrekli proti injunkcijam in zagovarjali interese organiziranih delavcev

Atlantic City, N. J. — (F. P.) Izvolitev podpornikov Norris-Blaine-Walshove predlogi proti injunkcijam in poraz senatorjev, ki so glasovali za potrditev sodnika Parkerja članom zveznega vrhovnega sodišča, pri jesenski volitvah je cilj Ameriške delavske federacije. Tako je odločil nestrankarski politični komitej federacije na svojem zborovanju, ki se je vrnilo v tem mestu.

Predsednik federacije William Green je izjavil, da bo organizirano delavstvo napelo vse svoje sile, da porazi ljudi, ki so s svojimi dokazali, da so nasprotniki delavščev gibanja. Izvršni odbor federacije je tudi brzjavno obvestil tajnika zveznega delavskega departmanta James J. Davisa, da se strinja z vladno odredbo glede restrikcije imigracije.

Norris-Blaine-Walshova predloga proti injunkcijam, da bo napravila "yellow dog" pogodbe nelegalne. Odpravila bo injunkcije, ki prepuščajo delavce med delavci za stopnišča. Predloga dovoljuje federalnim sodiščem izdajanje sodniških prepovedi v industrijskih sporih in v izredno potreben aludaju in to le za dobro desetih dni. Zakon bi speciellno prepovedal sodiščem siliti delavce na rabo produktov, ki so bili izdelani po stavkokasih. Delavci bi imeli pravico voditi bojkot proti stavkokasnim izdelkom in podpirati finančno delavce, ki so na stavki.

Izvršni odbor Ameriške delavske federacije je povabil delavščega tajnika Davisa in senatorja Robert F. Wagnerja iz New Yorka, da nagovorita delegate federacije, ki se bodo v mesecu oktobru sestali na konvenciji v Bostonu, Mass. Nadalje bodo povabljeni predstavniki železnic in nekaterih drugih industrijskih družb, ki kooperirajo z delavščimi unijami, da nastopijo kot govorniki pred delegati na konvenciji.

Mussolini popolnoma kontrollira Albanijo

Dunaj, 22. sept. — Vesti, da je albanski kralj Zogu težko bolan, se potrjujejo. Politični položaj v Albaniji je zelo resen. Albanska armada in uradništvo je popolnoma pod kontrolo Italije.

Konvencija tiskarjev

Houston, Tex. — Organizirani tiskarji, ki spadajo k Mednarodni tipografski uniji, so odločili, da se prihodnja njihova konvencija vrši v Bostonu, Mass.

VODIJO POMOŽNO AKCIJO

Skupina Amerikanov, ki vodijo pomozno akcijo v potresu rezultiranem Santo Domingu. Z donošenjem levo

so: Ameriški konzul na Porto Riku Clark, major Crockett in mornariški poročnik Petri. V okvirju je port

Europski jeklarski trust propada

Produkcija jekla v štirih evropskih državah je padla za dva milijona ton v prvi polovici tekočega leta

New York. — (FP) — Poseljeno poročilo iz Berlina tukajnemu dnevniku "Times" govori, da evropski kartel, ali trust, jekla, ki je določal cene jeklu po končani svetovni vojni, je na robu propada. Direktorji kartela sklicujejo zborovanje v Liege, Belgija, na katerem bo storjen poškod, da se podaljša dogovor o določanju cen jeklu, toda poučeni ljudje ne pričakujejo, da bo zborovanje podaljšalo življenje trustu.

Stara povest, da dogovori o določanju cen ne morejo držati dolgo časa, kadar se države nahajajo v industrijski depresiji, je resnična. Slabi časi so povzročili, da se je produkcija jekla v Nemčiji, Franciji, Belgiji in Luksemburgu zmanjšala za dva milijona ton v prvih šestih mesecih tekočega leta v primeru z isto dobo prejšnjega leta.

Kartel krivi male jeklarske družbe, da so povzročile padecenje jeklu, ker so hotele iznenaditi svojih zalog, zato se velike jeklarske firme v Nemčiji strinjajo z idejo, da se kartel razpusti. Izboljšale so naprave in stroje za producijo jekla, zmanjšale so mezd delavcem in sedaj so mnenja, da bodo z nizkimi cenami pridobil svetovne trge za svoje jeklarske produkte.

Letala nosijo "Daily Herald" v Afriki

London. — Kopije "Daily Herald", glasila angleške laboristične stranke, se sedaj letijo oben v Tangierju, Afrika, na isti dan, ko list izide. Uprava časopisa ima namred v svoji službi letala, ki dostavijo list v Tangierju dvanajst ur potem, ko izide v Londonu. Daljava med tema mestoma je 1,200 milij in "Daily Herald" je edini angleški list, ki se ga lahko dobira v Afriki še isti dan, ko izide.

Civilna vojna na Kitajskem

Tokio, 22. sept. — Maršal Cang Hsueh-liang, governer mandžurskih provinc, je začel veliko vojaško ofenzivo proti vstačkim četam Jen Hsi-čana in Feng Ju-hsianga. Mandžurske čete so včeraj okupirale Tientsin brez boja in zdaj prodriajo proti Peipingu. Cang nastopa kot zaveznički nacionalistični vladar v Nan-kingu, toda japonski uradni krovci mu ne zaupajo dosti.

Papežev muzej otevran

Vatikan, 22. sept. — Prvi ročni papežki državici je bil izvoljen zadnjo soboto, ko so neznanici viomili v papežki muzej in odnesli predmete velike, vrednosti. Osemnajst sumljivih oseb je bilo arretiranih.

Zavarovanje proti brez- poselnosti v Kanadi

Delegacije na konvenciji Kanadskega delavščev in strokovnega kongresa se ne strinjajo z predsednikom Ameriške delavske federacije

"Ekonomija" pošt- nega departmента

Generalni poštar Brown bi rad zmanjšal deficit na račun poštih uslužencev

New York. — (FP) — Poštni departament je ukinil eno raznoljivo pošte na dan v rezidentnih distriktil v New Yorku, da tako zmanjša število poštih uslužencev.

Regina, Sask., Kanada. — (F. P.) — En del organiziranega delavstva, ki spada k Ameriški delavščev federaciji, se je odločno izreklo proti predsedniku Greenu, ker se ne strinja z idejo zavarovanja delavcev proti brezposelnosti. Delegacije na konvenciji Kanadskega delavščev strokovnega kongresa, ki zavorja osebe, ki so napravile skupaj sposobnosti, dakovati na službo ved mesecov, in če se bo to že naprej prakticiralo, ni ustanja, da bi v par letih dobili delo.

"Ekonomijo" je uvedel generalni poštar Brown, da tako pošte ne raznoljivo pošte na dan v rezidentnih distriktil v New Yorku, da tako zmanjša število poštih uslužencev. Posledica je, da morajo osebe, ki so napravile skupaj sposobnosti, dakovati na službo ved mesecov, in če se bo to že naprej prakticiralo, ni ustanja, da bi v par letih dobili delo.

Regina, Sask., Kanada. — (F. P.) — En del organiziranega delavstva, ki spada k Ameriški delavščev federaciji, se je odločno izreklo proti predsedniku Greenu, ker se ne strinja z idejo zavarovanja delavcev proti brezposelnosti. Delegacije na konvenciji Kanadskega delavščev strokovnega kongresa, ki zavorja osebe, ki so napravile skupaj sposobnosti, dakovati na službo ved mesecov, in če se bo to že naprej prakticiralo, ni ustanja, da bi v par letih dobili delo.

Bratislavski delegat in Valtice William Mansfield, član laboristične stranke in poslanec v parlamentu, je v svojem govoru poudarjal nevarnost, ki grozi delavcem po vsem svetu radi priprav na nove vojne. Dejaj je, da je velika brezposelnost v Angliji posledica versališke pogodbe. Ta pogodba, ki zahteva od Nemčije reparacije v obliki uvoza premoga in drugih končnih izdelkov, je uničila angleške trge v inozemstvu. "Delavci bi ne smeli nikdar ved dopustiti," je dejal Mansfield, "da bi jih nihajo vlaže, kadar se ne morejo sporazumi v med

